

Si Moisès aixequés el cap

FILA CULTURAL. Una de les primeres novetats literàries d'aquesta tardor es titula "Que D'Àu ens agafi confessats": un conjunt de relats inspirats en els Deu Manaments, publicat per Edicions de L'Albà i escrit a deu mans per deu narradors de la Catalunya central.

Cada un dels deu autors que es presenten sota el pseudònim col·lectiu de Lola Palau ofereix una revisió, personal, irònica i desenfadada, del manament que, després d'un repartiment atzarós, li ha tocat versionar. Temps era temps va existir una Dolors Palau, filla d'indians tornats de Puerto Rico, que es va casar amb Alexandre de Riquer, artista polifacètic i una de les figures clau del modernisme català. A tall de curiositat, fa de bon comentar que els casà el poeta Jacint Verdaguer i que van tenir per padrins els també escriptors Àngel Guimerà i Francesc Matheu. La parella va tenir nou fills, per al manteniment dels quals -tenint en compte, a més, la defunció prematura de Palau, catorze anys després de casats- Alexandre va desplegar una activitat professional intensa, sobretot en relació amb les arts gràfiques i les arts decoratives.

Per als membres del col·lectiu, format per una solsonina (M. Dolors Guàrdia), un segarrenc (Josep M. Solà), un anoienc (Joan Pinyol), un osonenc (Antoni Pladevall), un berguedà (Jordi Cussà) i cinc bagencs (Llorenç Capdevila, David Clusellas, Pilar Duocastella, Jordi Estrada i Pep Garcia), el pseudònim tant podia ser inventat com coincidir amb un nom més o menys real -com en aquest cas-, però es volia que fos eufònic, de dona i que tingués alguna concomitància amb la Catalunya interior -Alexandre de Riquer era nascut a Calaf-, tenint en compte la procedència dels narradors.

La majoria d'integrants de Lola Palau pertanyen al col·lectiu de Narradors Centrals i, com a tals, participen també, segons Capdevila, «d'un aire de reivindicació del que s'està fent fora de l'òrbita barcelonina». Afirmen que els uneix una visió irònica i desenfadada de la realitat, una voluntat rebel i lliure d'ismes i capelletes, des de l'heterogeneïtat de formes i d'estils i l'heterodòxia de pensament. Per a Pinyol, "la nostra força és sorprendre els lectors a base de projectes en comú". I afegeix: «Qualsevol altra raó és pura literatura».

Foto: Alguns dels components del col·lectiu Lola Palau. D'esquerra a dreta: L. Capdevila, D. Clusellas, P. Duocastella, J. Estrada, Pep Garcia, M. Dolors Guàrdia, A. Pladevall i Josep M. Solà (Arxiu Edicions de L'Albí)

La gènesi

El projecte d'escriure aquest llibre neix, segons explica Llorenç Capdevila, d'una forma espontània, en el transcurs d'un sopar informal amb presència de la major part dels deu autors implicats: «De seguida vam veure que el tema dels manaments donava joc, ja que repassen els racons més interessants de la naturalesa humana». Tots els autors han compartit el compromís «d'abordar el manament assignat amb total llibertat i amb una visió irònica o directament divertida».

Malgrat la diversitat d'edats, tots els components del col·lectiu van participar en la seva infantesa d'una educació religiosa, en què els Deu Manaments constituïen la base de la doctrina catòlica. Sobre aquesta formació, ben present a l'hora d'encarar la revisió dels manaments, Capdevila recorda que «un dels manaments que més em turmentava de nano era el de no tenir pensaments i desitjos impurs, perquè em veia incapaç d'acomplir-lo». Per a Pladevall, «només dos m'eren clars: "No mataràs" i "No robaràs", mentre que la resta els entenien vagament o gens». Més contundent és Jordi Cussà, quan afirma que «de petit jo no entenien res, ni dels Deu manaments ni del mecàgum déu: ho repetia com un loro i endavant les culpe». Per a Pilar Duocastella, l'aprenentatge dels manaments i de les taules de multiplicar eren equivalents en cantarella, i Joan Pinyol va més enllà i confessa que entre les monges, l'Opus Dei i la mili l'han convertit en «un incrèdul absolut». Només diu creure que «tot plegat un dia farà un crec».

Els manaments revisitats

Cada un dels relats del llibre va precedir del títol i el manament que l'ha inspirat, però no hi consta l'autor, que apareix al final del llibre, en les fitxes bibliogràfiques. Els relats, per tant, es troben ordenats d'acord amb el decàleg diví, de manera que el primer, "A quaranta-un mil peus", al·ludeix al primer dels manaments: Estimaràs Déu sobre totes les coses, repte que el protagonista de la història entoma d'una manera literal i desficiosa. A "Estava com un Déu", l'obsessió d'un jove flirtejador per les dones de bon veure el converteix en un ésser malastruc i infeliç. El relat "No tanquem al migdia. Ni mai". proposa que els bars obrin les vint-i-quatre hores del dia, durant els set dies de la setmana, per santificar millor les festes. Les quatre dones de "In treatment", inspirat en el quart manament d'"Honraràs pare i mare", expliquen en què consisteix la seva conflictiva relació amb els pares, la qual no els permet honrar-los com cal. En "El príncep foraster", l'autor subverteix la prohibició de matar, de manera que matar un dictador deixa de ser un crim per convertir-se en un dret i fins i tot en un deure de qualsevol ciutadà. A "La confessió de Mossèn Francesc", és el capellà qui fa sentir culpable, i sotmet a penitència, una noia ingènua i temerosa de Déu per les accions impures comeses pel confessor.

En la narració següent, "Iphone 10", un alumne és castigat a copiar quatre-centes vegades: No robaré res més, després de pispar un mòbil d'última generació a un company d'institut. Més profitós resulta a la protagonista de "La germana capciosa" incomplir el manament de "No dir falsos testimonis ni mentir": «On diu que complir el vuitè manament de la Llei de Déu t'ha de portar al cel? Si incomplir-lo et porta a la glòria!». I és que la maldat, més que càstig, sovint té premi. No és el cas, però, de "Pensaments i desitjos", on el relat recorre les consciències dels sis clients que sopen en un restaurant, tot revelant la distància i la hipocresia entre allò que sovint es pensa i allò que es diu. El recull es tanca amb el relat titulat "Parafília", basat en el manament desè: "No desitjaràs els béns del teu próisme". Es tracta d'una història tragicòmica en què el protagonista no pot satisfer amb plenitud el seu desig sexual si no és tenint a mà alguna peça de roba íntima de la persona objecte del desig.

Nova col·lecció

"Que Déu ens agafi confessats", publicat per Edicions de L'Albí, encapçala una nova col·lecció literària, sense prejudici de gènere, batejada amb el nom «"Altres veus, altres àmbits"», manllevat del títol de la primera novel·la de Truman Capote, creador del "non fiction", és a dir, de la literatura sense ficció. Segons Jaume Huch, editor de L'Albí, «la intenció és recuperar obres i reivindicar autors catalans oblidats o gairebé, incloent-hi la prosa de no ficció, especialment del segle XX, i obrir la porta a escriptors contemporanis, amb propostes singulars i originals». Ja estan en preparació els dos propers títols de la col·lecció, que seran "Quan jo era noi", d'Alexandre de Riquer, i "L'ardenta cavalcada", de Ramon Vinyes.

La ressenya del llibre comentat no seria completa si no féssim referència a la imatge que il·lustra la portada, dissenyada per Jordi Mestres. A la coberta s'hi ha reproduït, en el to sèpia original del cel·luloide, un fotograma d'"El confesor", una de les primeres pel·lícules pornogràfiques mudes produïdes a l'estat espanyol. Dirigit per Ricardo de Baños i rodat a Barcelona, aquest film sembla que va comptar amb el finançament del rei Alfons XIII, un reconegut devot del cinema picantó, en la tradició del qual s'inscriuen aquests contes plens d'una lúcida picardia.